

ZRÚCANINA HRADU ZBOROV

Uprostred ihličnatých lesov pri potoku Kamenec južne od mesta Zborov, ktoré oddávna žilo živým obchodom s obilím, plátnom, medom a kožušinami, vypínajú sa na zalesnenom kopci zrúcaniny hradu Zborov.

Sem včas ráno sa vybral na deň svätej Anny Peter s malou družinou urastených chlapcov zo Stebníckej Huty, aby sa pokochali pohľadom na pohraničné pásmo Beskýd. Chlapci, ktorí sa k mladému pánovi z Prahy prilepili úprimným priateľstvom, chceli tiež Petrovi ukázať hlboké pivnice hradu s podzemným jazierkom v podivnej jaskyni, kam sa bolo možné dostať len za pomoci povrazového rebríka.

Peter bol výletom nadšený. Dedko mu rozprával o zrúcanine zborovského hradu mnoho tajomného, chlapec si spomenul na Verneovu knihu Tajomný hrad v Karpatoch, ktorú mal vo svojej knihovničke a spriadal v mysli rôzne romantické vidiny. Sprevádzal ho verný pes Belko. Netreba pripomínať, že mal so sebou poľnicu a lovecký nôž, ktorý chlapci veľmi obdivovali. Niesli so sebou dlhý povrazový rebrík a košík s potravinami.

Cesta im pomaly ale veselo ubiehala. Stúpanie do vrchu hustým porastom Petra dosť unavovalo a preto si výletníci niekoľkokrát odpočinuli v mäkkom machu.

Peter obdivoval mohutné kmene storočných smrekov a jedlí, lákala ho lesná divočina a zvedavo sa rozliadal po korunách stromov, či neuzrie divú mačku alebo dokonca rysa. Žiadne šelmy neuvidel, ale videl plno skákajúcich veveričiek a prepelíc. Sojky a straky splašene kričali, keď Belko zaštekával.

Nedďaleko zrúcanín začal pes kňučať a vetriť. "Čo je ti chlupáč?" - povedal Peter a hladkal psa po chrbte.

"Vetrí iste medveďa!" - zbolal Pavol, šesťnásťročný chlapec zámožného baču Plavca. "Pustite ho nech hľadá, Belko sa nebojí ani čerta!"

V Petrovi hrklo. Prial si túžobne, aby v karpatských húštinách uvidel medumilovného huňáča, ale teraz, keď snáď bol medveď nablízku, bola v chlapcovi malá dušička. Tuho stískal rukoväť tesáka, a keď si uvedomil, že nie je bez zbrane, trochu sa upokojil. Proti rozzúrenej šelme by bol samozrejme lovecký nôž málo platný, ale to si Peter neuvedomil. Vrátila sa mu statočnosť, a keď si všimol ako sa jeho spoločníci obzerajú po stromoch, aby na ich vetvách hľadali spásu, chtiac nechtiac sa usmial.

"Hrdinovia!" - pomyslel si a významne pozrel na Pavla, ktorý sa tiež nebál a odhodlane zvieral svoju valašku.

Zatiaľ sa uvoľnený Belko rozbehol k nedďalekým húštinám, zakrývajúcim veľké balvany, porastené ostružinami a spleťou tráv a papradí.

Tam sa dal pes do zúrivého štekania. Správal sa ako čert, pustený z reťazov. Vyskakoval a hádzal so sebou vo výške.

"Skryme sa za stromy!" - vykrikol Pavol a už bol za mohutnou jedľou.

Peter nasledoval jeho príklad. Ostatní upaľovali preč ako najrýchlejšie mohli a vyškriabali sa na spodné silné vetvy suchej borovice.

Medveď nedal na seba dlho čakať. Vyrúšený štekotom z hodovania na ostružinách, mrzuto sa vyhrabal z húštiny. Belko ukázal, že sa naozaj šelmy nebojí. Štekal až beda a odvážil sa i na útok na statného huňáča, ktorý rozmýšľal, či sa má na psa vrhnúť alebo utiecť.

Peter cítil, ako mu búši srdce. Bol od medveďa vzdialený na dvadsať krokov. Šelma už chlapca zaveťrila. Postavila sa na zadné nohy a zlovestne mručala. Pes urobil odvážny skok, aby chňapol po medvedej labe. Ale beda! Šelma sa ohnala pazúrmí po psej hlave a mocnou ranou útočiace zviera omráčila.

Peter zdesene vykrikoval a tým verného štvornohého priateľa zachránil od rozdziapania, pretože medveď nechal psa ležať a rozbehol sa ku chlapcovi, ktorý stál za jedľou ako primrazený.

"Rýchlo zatrúb!" - kričal Pavol a do Petra ako keby vošla elektrická iskra.

Nasadil poľnicu k perám a zo všetkých síl proti medveďovi zatrúbil tak náhle, až sa šelma zľakla a na počudovanie sa otočila na útek.

"Chvála bohu! Sme zachránení!" - volal Pavol a bežal k Petrovi, ktorý v pravici držal tesák a ľavou rukou pridržiaval trúbku pri svojich ústach a vytruboval, až sa mu líca nadúvali.

"Peter, ty si hrdina!" - povedal s obdivom, keď ruka s poľnicou chlapcovi od pier klesla. Peter šťastný, že to tak dobre dopadlo, odpovedal s úsmevom: "Áno, som hrdina s veľkým H, ale poviem ti, že hrdinnej duše vo mne nebolo, keď sa ten huňáč ku mne rozbehol. Šťastie, že si vykrikoval, aby som zatrúbil, mne by to nebolo napadlo."

"Ale nevrav, si a zostaneš hrdinom. Pozri sa na ostatných."

Peter sa rozhliadal dookola, ale okrem Pavla nikoho nevidel.

"Tu sme!" - volali chlapci z borovice. "Zlezte dole už je vzduch čistý!" - volal Pavol a smial sa s Petrom ako sa obaja chlapci na vetvách húpali ako vajíčka. Radko a Vasil' sa zošmykli z borovice ako hadi, ale k statočnému páru sa vliekli pamaly. Nohy a kolená sa im ešte triasli.

Peter si spomenul na psa. Rozbehol sa k nemu, sklonil sa nad ním a hladil ho po skrvavenej hlave.

"Belko, drahý Belko! Snáď ťa tá šelma nadobro nezabila?"

Pavol obhliadol psa skúseným zrakom i rukou, zavrteľ hlavou a povedal: "To nič nie je, za chvíľu príde k sebe. Medveď ho na hlave len trochu škriabol."

"Pekné škriabnutie, ďakujem, nechcem!" - mrmlal Peter a poslal Vasila po vodu, aby psa umyl. Belko skutočne po osviežení vodou precitol z mrákot a dlho sa dobráckymi očami zadíval na Petra, ako keby mu chcel povedať: "No, čo si myslíš, konal som svoju povinnosť dobre?"

Peter bol šťastný, že o verné zviera nepríde, láskal ho, a než sa nazdal, vyskočil Belko na všetky štyri a radostne vrtel chvostom. "Sláva, má vyhrané!" - zvolal Peter a pobádal chlapcov, aby pokračovali v ceste.

"Pozrime sa, tamto sa vracajú utečenci!" - smial sa Pavol a ukazoval na druhov, ktorí sa pred medveďom spasili útekem a teraz, privolaní Petrovou poľnicou, sa vracali plní obdivu, že sa Petrovi a Pavlovi nič nestalo.

"Hlavne, že ste na úteku nestratili rebrík", privítal ich Pavol a veselo mával valaškou nad hlavou.

Družina sa dala opäť veselo na cestu. Chlapci o ničom inom nerozprávali, len o medveďovi, Belkovi a šťastnom nápade so zatrúbením huňáčovi takpovediac do ucha.

Mladý pán z Prahy, ktorému sa chlapci najprv hanbili tykať, stúpol u nich na cene. Boli šťastní, keď im Peter dovolil vziať z ruky jeho lovecký nôž a trúbku a Vasil' si povzdychol: "Však by som sa tiež medveďa nebál, keby som mal taký tesák!"

"No chod', chod', hrdina!" - smial sa Pavol, - "tebe by statočnosti nepridalo ani desať nožov!" Vasil' sa bránil, druhí sa smiali a cesta veselo ubiehala.

Konečne vyliezli až k zrúcaninám. Peter obdivoval mohutné rozvaliny, na ktorých rástli ostružiny, maliny, rozmanité machy a papradie.

Vystúpil po zbytku točitého schodišťa na zachoalý val, postavil sa priamo na balvan a už jeho

poľnica zvučala pozdrav blízkej hôrke Jedline, nad ktorou práve majestátne krúžil veľký orol. Chlapec bol uprostred lesov šťastný a spokojný. Veselo vytruboval k bezoblačnému nebu:

"Sláva ti vlasti má, tys řeku otčina, sláva vám, vojíni i práporům!..."

Keď sa Peter vrátil od valu k chlapcom, zhromaždeným na zarastenom nádvorí kedysi pyšného hradu, povedal Pavol: "Nuž pozrieme sa do pivníc?"

"Pozrieme, nadarmo sa predsa s rebríkom neľaháme! Ale pozor dole je voda studená ako ľad, aby sa v nej niekto z vás nevykúpal!" - upozorňoval Radko.

"Ty si už tie kúpele okúsil čo?" - smial sa Pavol, ktorý si pamätal, ako sa vlni Radko v hradnej pivničnej studenej vode zmáčal, div to neodstona. Radko sa len uškrnul a mávol rukou: "To nič nebolo!"

"Polezieš prvý?" - obrátil sa Peter na Pavla. "Môžem, vyznám sa dole ako doma", prisvedčil Pavol a v okamihu bol pripravený. Pozrel sa, či má vo vrecku sviečky a zápalky. "Dobre držte chalani, aby som nespadol do hĺbky, viete že nie je malá! Za mnou sa spustí ty Peter a vezmi poľnicu so sebou. Až budete počuť zatrúbenie, chlapci, držte rebrík aby sme mohli vystúpiť, potom zase polezú druhí. Vystriedate sa všetci, aby ste uvideli tie podzemné zázraky. Akonáhle budem dole, vykriknem."

"Dobre, lez!" Chlapci pevne držali rozvinutý rebrík, ktorého druhý koniec spustili do temného otvoru, vedúceho do hradných pivníc.

Pavol opatrne zliezal, aby sa mu nešmykli nohy. Pochvaľoval si, že chlapci hore držia rebrík dobre. Vedel, že musí zostúpiť po tridsiatichôsmich priečkach, než sa dostane na hrboľatý výstupok, pod ktorým tiekol podzemný potôčik s ľadovou vodou z podzemnej jaskyne s malým jazierkom a podivuhodnou kvapľovou výzdobou.

"Už!" - zakričal Peter do dlaní, keď pod sebou ucítil pevnú pôdu.

Chlapci hore si chvíľočku oddýchlí. "Teraz poleziem ja!" - povedal Peter - "držte dobre, veď nie som taký ťažký ako Pavol."

Pri zostupovaní po rebríku uplatnil chlapec svoju zručnosť, nadobudnutú v "Sokole". Pavol zatiaľ dole rozsvietil sviečku a pridržoval jednou rukou koniec rebríka, aby sa nekýval. Za chvíľku stál Peter vedľa Pavla a spokojne oddychoval, že má už zostup za sebou. Zatrúbil veselo - "Tradá!" Chlapci hore zabezpečili rebrík kameňom a niekoľkými kolíkmi. Ľahli si na brucho a odpočívali. Dole obaja chlapci nezaháľali. Opatrne kráčali pozdĺž potôčka, Pavol so svetlom vpredu. Chodba sa znižovala a mladí odvážlivci sa museli poriadne zohnúť aby prešli do jaskyne s jazierkom.

Ich odvaha bola odmenená úchvatným pohľadom na snehobiele, naružovelé a namodrasté kvaple rôznej veľkosti, visiace zo stropu i vyrastajúce zo zeme. "To je krása!" - zvolal Peter. "Lízni si!" - pobádal ho Pavol a olízol zhluk kryštálov, samých kociek. Peter ho nasledoval a divil sa, aké sú slané. "Sol'?" - spýtal sa Pavla. "Sol' sú tie krýštáliky na kvapľoch" - povedal Pavol a pobádal Petra aby si tesákom vyrýpal nejaký pekný kockatý kryštál soli. Chlapec sa nenechal dvakrát pobádať. Mal radosť, že bude mať pamiatku na tento podzemný div, známy toľkým pastierom, drevorubačom a cigánom z okolia. Nemohol sa nabažiť vzácneho pohľadu, ale bolo treba rozmýšľať nad návratom, aby ostatní dlho nečakali a mohli sa vystriedať v návšteve podzemia, ktoré ukrývalo divy tajomnej tvorivej sily prírody večne nevyspytateľnej... V záhybu priestrannej jaskyne vypátrali čistý pramienok. Petra hneď napadlo, že by toto podzemie v čase potreby poskytlo znamenitý úkryt celej čate vojakov.

Keď sa opäť dostal po rebríku na nádvorie a za ním Pavol, volali ostatní jeden cez druhého - "teraz poleziem ja!"

Úryvok z knihy Polnice pražského junáka

Napísal Administátor
Streda, 13.10.2010 o 20:34

...Než sa s hradnými zručaninami rozlúčili, Peter opäť vystúpil na múr a veselo zatrúbil: "Raz dva, dopredu na pochod sa bratia dajme, raz dva, dopredu pevným krokom ďalej! Nech je slnko alebo mraky, máme vždy jasný zrak! Ramta, ramtadá, ramta radadá!"

Z češtiny preložil Matúš Maxin